

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Gearresteerd in Marokko

Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San José Sana'a Zagreb Abuja Chongqing Cotonou Ljubljana Luxembourg San Francisco Santiago De Chi

Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Wellington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila Riyadh Sao Paulo Washington Algiers
Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Janeiro Sarajevo Warsaw Amman Canberra Dhaka Kuala Lumpur Mexico City Rigau Seoul Vilnius Ankara Cairo
Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan Rabat Singapore Vatican City Astana Buenos Aires Dublin Kiev Moscow
Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Budapest Dusseldorf Khartoum Mumbai Pretoria Skopje Valletta Baghdad Bucharest Geneva Kampala Munich
Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabul Muscat Port Of Spain Stockholm Tripoli Bamako Bratislava Hanoi Juba Nairobi Paris Strasbourg Toronto
Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi Paramaribo Sydney Tokyo Beijing Bogota Havana Istanbul New York Panama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki
Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Hague Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong Kong Oslo Tehran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda
San Jose Sana a Zagreb Abuja Chongqing Cotonou Lubjiana Luxembourg San Francisco Santiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo
Domingo Wellington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila Riyadh Sao Paulo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Ja
neiro Sarajevo Warsaw Amman Canberra Dhaka Kuala Lumpur Mexico City Rigau Seoul Vilnius Ankara Cairo Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna
Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan Rabat Singapore Vatican City Astana Buenos Aires Dublin Kiev Moscow Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Bu
dapest Dusseldorf Khartoum Mumbai Pretoria Skopje Valletta Baghdad Bucharest Geneva Kampala Munich Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabu
l Muscat Port Of Spain Stockholm Tripoli Bamako Bratislava Hanoi Juba Nairobi Paris Strasbourg Toronto Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi P
aramaribo Sydney Tokyo Beijing Bogota Havana Istanbul New York Panama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Ha
gue Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong Kong Oslo Tehran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San Jose Sana a Zagreb Abuja Chongqing
Cotonou Lubjiana Luxembourg San Francisco Santiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Wellington Addis Ababa Car
acas Damascus Lima Manila Riyadh Sao Paulo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Janeiro Sarajevo Warsaw Amman Canberr
a Dhaka Kuala Lumpur Mexico City Rigau Seoul Vilnius Ankara Cairo Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan
Rabat Singapore Vatican City Astana Buenos Aires Dublin Kiev Moscow Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Budapest Dusseldorf Khartoum Mumbai
Pretoria Skopje Valletta Baghdad Bucharest Geneva Kampala Munich Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabul Muscat Port Of Spain Stockholm Tri
poli Bamako Bratislava Hanoi Juba Nairobi Paris Strasbourg Toronto Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi Paramaribo Sydney Tokyo Beijing Bogota Ha
vana Istanbul New York Panama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Hague Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong
Kong Oslo Tehran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San Jose Sana a Zagreb Abuja Chongqing Cotonou Lubjiana Luxembourg San Fran
cisco Santiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Wellington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila Riyadh Sao Pau
lo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Janeiro Sarajevo Warsaw Amman Canberra Dhaka Kuala Lumpur Mexico City Rigau Seou
l Vilnius Ankara Cairo Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan Rabat Singapore Vatican City Astana Bue
nos Aires Dublin Kiev Moscow Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Budapest Dusseldorf Khartoum Mumbai Pretoria Skopje Valletta Baghdad Buch
arest Geneva Kampala Munich Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabul Muscat Port Of Spain Stockholm Tripoli Bamako Bratislava Hanoi Ju
ba Nairobi Paris Strasbourg Toronto Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi Paramaribo Sydney Tokyo Beijing Bogota Havana Istanbul New York Pa
nama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Hague Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong Kong Oslo Teh
ran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San Jose Sana a Zagreb Abuja Chongqing Cotonou Lubjiana Luxembourg San Francisco Sa
ntiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Wellington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila Riyadh Sao Pau
lo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Janeiro Sarajevo Warsaw Amman Canberra Dhaka Kuala Lumpur Mexico City Rigau
Seoul Vilnius Ankara Cairo Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan Rabat Singapore Vatican City Astana
Buenos Aires Dublin Kiev Moscow Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Budapest Dusseldorf Khartoum Mumbai Pretoria Skopje Valletta Bagh
dad Bucharest Geneva Kampala Munich Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabul Muscat Port Of Spain Stockholm Tripoli Bamako Bratislava
Hanoi Juba Nairobi Paris Strasbourg Toronto Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi Paramaribo Sydney Tokyo Beijing Bogota Havana
Istanbul New York Panama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Hague Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong
Kong Oslo Tehran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San Jose Sana a Zagreb Abuja Chongqing Cotonou Lubjiana Luxembourg San Fran
cisco Santiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Wellington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila Riyadh Sao
Paulo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Janeiro Sarajevo Warsaw Amman Canberra Dhaka Kuala Lumpur Mexico City Ri
gau Seoul Vilnius Ankara Cairo Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan Rabat Singapore Vatican City
Astana Buenos Aires Dublin Kiev Moscow Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Budapest Dusseldorf Khartoum Mumbai Pretoria Skopje Valletta
Baghdad Bucharest Geneva Kampala Munich Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabul Muscat Port Of Spain Stockholm Tripoli Bamako
Bratislava Hanoi Juba Nairobi Paris Strasbourg Toronto Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi Paramaribo Sydney Tokyo Beijing Bogota Havana
Istanbul New York Panama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Hague Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong
Kong Oslo Tehran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San Jose Sana a Zagreb Abuja Chongqing Cotonou Lubjiana Luxembourg San
Francisco Santiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Wellington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila
Riyadh Sao Paulo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De Janeiro Sarajevo Warsaw Amman Canberra Dhaka Kuala Lumpur
Mexico City Rigau Seoul Vilnius Ankara Cairo Doha Kinshasa Miami Ramallah Shanghai Vienna Antwerp Bujumbura Dubai Kigali Milan Rabat Singa
pore Vatican City Astana Buenos Aires Dublin Kiev Moscow Pristina Saint Petersburg Vancouver Athens Budapest Dusseldorf Khartoum M
umbai Pretoria Skopje Valletta Baghdad Bucharest Geneva Kampala Munich Prague Sofia Tunis Baku Brussels Guangzhou Kabul Muscat Port Of Spain
Stockholm Tripoli Bamako Bratislava Hanoi Juba Nairobi Paris Strasbourg Toronto Bangkok Brasilia Harare Jakarta New Delhi Paramaribo Sydney
Tokyo Beijing Bogota Havana Istanbul New York Panama City Tallinn Tirana Beirut Bern Helsinki Islamabad Nicosia Ottawa Tbilisi The Ha
gue Belgrade Berlin Ho Chi Minh City Hong Kong Oslo Tehran Tel Aviv Abu Dhabi Colombo Copenhagen London Luanda San Jose Sana a Zagreb
Abuja Chongqing Cotonou Lubjiana Luxembourg San Francisco Santiago De Chile Yangon Accra Chicago Dakar Lisbon Madrid Rome Santo Domingo Well
ington Addis Ababa Caracas Damascus Lima Manila Riyadh Sao Paulo Washington Algiers Cape Town Dar Es Salaam Kuwait Maputo Rio De J

Gearresteerd in Marokko

Gearresteerd in Marokko

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Algemeen	7
Wat gebeurt er als u bent gearresteerd in het buitenland?	
Wat doet u als u bent gearresteerd in het buitenland?	
Wat doet het ministerie van Buitenlandse Zaken?	
2. Bijstand	9
Consulaire bijstand en de landenlijst	
De Nederlandse vertegenwoordiging	
3. Detentie	15
Wat te doen tijdens detentie	
4. Rechtsbijstand	21
Particulier advocaat	
Pro Deo advocaat	
Tolk	
5. Het strafproces	23
6. Mogelijkheid tot strafoverdracht	31
WOTS	
WETS	
7. Tot slot	33
8. Bijlagen	35
Adressenlijst Nederlandse vertegenwoordiging	
Overige nuttige adressen	
Landenlijst	
Woordenlijst	

Inleiding

U bent gearresteerd in Marokko. Het is mogelijk om na uw arrestatie bepaalde hulp te ontvangen van de Nederlandse vertegenwoordiging. Deze hulp wordt consulaire bijstand genoemd. Nederlandse vertegenwoordigingen zijn ambassades, consulaten-generaal en honorair consulaten die Nederland vertegenwoordigen in het buitenland. Zij geven u informatie en staan u bij in deze moeilijke situatie. Eventueel verwijzen zij u door naar hulpverlenende instanties.

Deze brochure is geschreven om u en uw familie te informeren over rechtsbijstand, het strafproces, het gevangeniswezen en de rol van verschillende Nederlandse instanties tijdens uw detentie. Eerst vindt u informatie over wat de Nederlandse vertegenwoordiging wel of niet voor u kan betekenen. Daarna volgt informatie over uw detentie. Vervolgens wordt ingegaan op de rechtsbijstand die u kunt krijgen en het strafproces. Tot slot worden de mogelijkheden om uw straf in Nederland uit te zitten behandeld.

151

Als u in contact wenst te komen met de Nederlandse vertegenwoordiging moet u dit aangeven bij de lokale autoriteiten. Pas daarna wordt de Nederlandse vertegenwoordiging ingelicht over uw arrestatie en zal een consulaire medewerker van de Nederlandse vertegenwoordiging proberen zo spoedig mogelijk contact met u op te nemen. Dit kan zijn in de vorm van een bezoek, een telefoongesprek of het toesturen van een informatiepakket.

Houdt u er rekening mee dat het rechtssysteem en de gevangnissen in het buitenland anders zijn dan in Nederland.

Een arrestatie in het buitenland roept ook voor uw familieleden en/of andere relaties vaak veel vragen op. U kunt één contactpersoon in Nederland aanwijzen die contact kan opnemen en onderhouden met het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag over uw detentie. U bepaalt zelf wie deze contactpersoon is.

Contactgegevens van de hulpverlenende instanties vindt u achter in deze brochure. Heeft u na het lezen van deze brochure nog vragen? Neemt u dan contact op met de Nederlandse vertegenwoordiging in uw regio. U vindt de Nederlandse vertegenwoordiging in uw regio in de meeste hoofdsteden van het land. Adressen vindt u via de lokale autoriteiten, via het internet: www.rijksoverheid.nl of via het lokale telefoonboek.

Aan de inhoud van deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

1. Algemeen

Wat gebeurt er als u bent gearresteerd in het buitenland?

Als u in het buitenland bent gearresteerd, betekent dit dat u volledig bent onderworpen aan het strafrechtstelsel van dat land. Dit strafrechtelijk systeem kan nogal verschillen van het Nederlandse systeem. Realiseert u zich dat u **in geen geval** een beroep kunt doen op het feit dat u buitenlander bent om u te onttrekken aan het strafrechtstelsel in een ander land.

Wat doet u als u bent gearresteerd in het buitenland?

171

U doet er goed aan de Nederlandse vertegenwoordiging zo snel mogelijk door de lokale autoriteiten op de hoogte te laten brengen van uw arrestatie. Als Nederlander, of als u in bezit bent van een geldig Nederlands vreemdelingen- of vluchtelingenpaspoort, heeft u recht op contact met een consulaire medewerker van de Nederlandse vertegenwoordiging. Consulaire medewerkers kunnen u daar waar mogelijk en toegestaan consulaire bijstand verlenen **wanneer u daar om verzoekt**. Zij geven u dan advies en informatie en kunnen u doorverwijzen naar hulpverlenende instanties.

Wat doet het ministerie van Buitenlandse Zaken?

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft vooral een bemiddelende taak. Wanneer u schriftelijk aangeeft dat u van deze bemiddeling gebruik wenst te maken, zal de contactpersoon die u heeft aangewezen worden geïnformeerd over uw arrestatie. Ook zullen belangrijke zaken zoals uw verblijfplaats en uw vonnis aan uw contactpersoon worden doorgegeven. Het ministerie van Buitenlandse Zaken kan eventueel ook bemiddelen bij het overmaken van geld door familie of andere relaties. Zie hiervoor hoofdstuk 3.

De Nederlandse overheid treedt op grond van internationale afspraken niet in de rechtsgang van een ander land als het gaat om de totstandkoming van een rechterlijk oordeel over de schuldvraag en de bepaling van de strafmaat. Wel kan Nederland de lokale autoriteiten aanspreken op een menswaardige behandeling wanneer duidelijk wordt dat u slechter wordt behandeld dan de andere gedetineerden in dezelfde omstandigheden.

2. Bijstand

Consulaire bijstand en de landenlijst

Het land waar u gedetineerd bent, is verantwoordelijk voor uw welzijn. Elk land bepaalt zelf de mate van zorg aan de gedetineerden. De landen die op de landenlijst staan, voldoen op grond van internationale afspraken en verdragen aan een aantal minimum voorwaarden op het gebied van detentieomstandigheden. Dat betekent overigens niet dat de omstandigheden gelijk zijn aan die in Nederland.

Landenlijst

Als u bent gedetineerd in een land dat op de landenlijst staat, ontvangt u een basispakket consulaire bijstand. Dit basispakket bestaat uit:

1. Uitgebreide schriftelijke informatie over de consulaire bijstand van het ministerie van Buitenlandse Zaken en over andere instanties betrokken bij de gedetineerdenbegeleiding;
2. Eén persoonlijk bezoek van een medewerker van de Nederlandse vertegenwoordiging;
3. Mogelijk juridisch advies en begeleiding bij resocialisatie;
4. Een tijdschrift.

191

De landenlijst vindt u in de bijlage.

Niet op de landenlijst

Als u bent gedetineerd in een land dat niet op de landenlijst staat, ontvangt u het basispakket en een aanvullend maatwerkpakket.

Onder dit aanvullende maatwerkpakket vallen:

1. Vervolgbezoeken door een medewerker van de Nederlandse vertegenwoordiging;
2. Extra (lokale) zorg tijdens de detentie waar toegestaan;
3. Een maandelijks gift.

De Nederlandse vertegenwoordiging

De Nederlandse ambassade in Rabat is in Marokko de officiële vertegenwoordiging van Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Caraïbisch Nederland. Onder de ambassade in Rabat valt ook het honorair consulaat-generaal in Casablanca en het honorair consulaat in Nador. De Nederlandse vertegenwoordiging behartigen de belangen van alle Nederlanders in Marokko.

De adressen en telefoonnummers van de Nederlandse vertegenwoordiging vindt u achter in deze brochure.

Contact

Een medewerker van de Nederlandse vertegenwoordiging probeert na de melding van uw arrestatie zo snel mogelijk met u in contact te komen door middel van een bezoek, een telefoongesprek of het toesturen van een informatiepakket. Dit is niet altijd eenvoudig of mogelijk en in sommige gevallen kan toestemming van de plaatselijke autoriteiten nodig zijn. De Nederlandse vertegenwoordiging zal altijd haar uiterste best (blijven) doen om contact met u op te nemen. U doet er verstandig aan zelf de lokale autoriteiten in te lichten als u contact met de Nederlandse vertegenwoordiging wenst.

| 10 |

Inlichten over plaatselijke procedures

De Nederlandse vertegenwoordiging kan informeert u (in grote lijnen) over het Marokkaanse lokale rechtstelsel, zoals:

- bijzonderheden over rechtshulp
- procedures over vervolging
- voorarrest
- vrijlating op borgtocht
- instellen van beroep
- aanvragen van gratie

De informatie over het lokale rechtstelsel helpt u beter te begrijpen wat er gebeurt en wat uw rechten zijn. Voor meer gedetailleerde informatie over de Marokkaanse wet- en regelgeving kunt u terecht bij een advocaat.

De weg wijzen naar juridische hulp

De Nederlandse vertegenwoordiging kan u de weg wijzen naar juridische hulp, zoals de rechtsbijstand waar uitgebreider op in wordt gegaan in hoofdstuk 4. De Nederlandse vertegenwoordiging kan er niet voor zorgen dat u een voorkeursbehandeling krijgt of op borgtocht vrij kunt komen. Ook kan niet in de rechtsgang van een ander land worden getreden en kan er geen onderzoek worden ingesteld naar een strafbaar feit. De Nederlandse vertegenwoordiging kan u wel een lijst geven met namen van advocaten, maar doet geen uitspraken over de kwaliteit van die advocaten.

Dubbele nationaliteit

Als u naast de Nederlandse nationaliteit ook een andere nationaliteit bezit en u in het land van die andere nationaliteit bent gearresteerd, zal de Nederlandse vertegenwoordiging zich inzetten om op dezelfde manier en in dezelfde mate consulaire bijstand te verlenen als aan andere gedetineerden met (alleen) de Nederlandse nationaliteit, mits de lokale autoriteiten daar toestemming voor verlenen.

| 11 |

Het kan gebeuren dat de Nederlandse vertegenwoordiging u geen consulaire bijstand mag verlenen. Veel landen gaan er namelijk niet mee akkoord dat gedetineerden met een dubbele nationaliteit consulaire bijstand krijgen van de vertegenwoordiging van de andere nationaliteit.

In het geval u naast de Nederlandse nationaliteit ook een andere nationaliteit bezit en u in een derde land gearresteerd bent, dient u een keuze te maken van welke vertegenwoordiging u consulaire bijstand wenst. Voorbeeld: als u de Nederlandse én de Italiaanse nationaliteit heeft en in Costa Rica bent gedetineerd, moet u kiezen of u consulaire bijstand wenst van de Italiaanse vertegenwoordiging of van de Nederlandse vertegenwoordiging.

Mogelijk verlies Nederlandse nationaliteit

Heeft u naast de Nederlandse- nog een andere nationaliteit en bent u buiten de EU gedetineerd, dan is het mogelijk dat u tijdens uw detentie de Nederlandse nationaliteit verliest. Iedere Nederlander met een **dubbele nationaliteit** verliest in principe automatisch de Nederlandse nationaliteit wanneer hij als meerderjarige 10 jaar buiten het Koninkrijk of de EU verblijf heeft.

Dit verlies kan maar op twee manieren worden voorkomen:

1. door vóór het verstrijken van die periode van 10 jaar, minimaal één jaar weer binnen het Koninkrijk of de EU te gaan wonen;
2. door vóór het verstrijken van die periode van 10 jaar, een paspoort of een verklaring bezit Nederlanderschap verstrekt te krijgen.

Door één van de beide handelingen te verrichten, gaat er voor u een nieuwe periode van 10 jaar van start. Binnen die periode moet u opnieuw aan één van deze voorwaarden voldoen om verlies van de Nederlandse nationaliteit te voorkomen. Indien u meent dat u tijdens uw detentie de Nederlandse nationaliteit dreigt te verliezen, kunt u bij de Nederlandse vertegenwoordiging alléén een verklaring van Nederlanderschap aanvragen. De kosten voor deze verklaring komen voor uw eigen rekening.

Minderjarige kinderen

Heeft u het ouderlijk gezag over één of meer kinderen? Op het moment dat u gedetineerd raakt, is het mogelijk dat u dit gezag niet meer kunt uitoefenen. Als de andere ouder die achterblijft ook ouderlijk gezag heeft, kan hij of zij gewoon beslissingen voor de kinderen nemen. Denk bijvoorbeeld aan beslissingen over school of medische behandelingen. Maar bent u de enige ouder die het gezag over deze kinderen heeft en gaan achterblijvende familieleden op uw kinderen passen, dan moeten zij contact opnemen met Jeugdzorg in uw gemeente in Nederland om het gezag te regelen.

Bescherming persoonsgegevens

Het ministerie van Buitenlandse Zaken mag - om privacy-redenen en ter voorkoming van misverstanden - zonder uw toestemming geen informatie aan andere personen verstrekken.

Juridisch advies

Stichting PrisonLAW geeft onder bepaalde voorwaarden onafhankelijk juridisch advies aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland en zet zich in voor het bestrijden van mensenrechtenschendingen.

Het is mogelijk dat PrisonLAW in samenwerking met uw lokale advocaat de verdediging in uw strafzaak voert. PrisonLAW mag in het buitenland niet zelfstandig als advocaat optreden en werkt daarom altijd samen met een lokale advocaat. Daarnaast kan PrisonLAW uw familieleden of andere

contactpersonen in Nederland juridisch advies geven over uw zaak. Ook kan PrisonLAW u helpen bij een aantal procedures, zoals kwijtschelding van boetes, verzoeken tot voorwaardelijke invrijheidsstelling en het begeleiden van uw WOTS-verzoek. PrisonLAW kan gedetineerden in het buitenland bezoeken om de voortgang van de rechtszaak te bespreken. Ook overleggen zij met advocaten en instanties.

U kunt aan de Nederlandse vertegenwoordiging aangeven dat u begeleiding wenst door PrisonLAW. Na een intakegesprek met u of uw contactpersoon bepaalt PrisonLAW of en op welke manier zij u kunnen bijstaan in uw rechtszaak. Voor deze werkzaamheden vraagt PrisonLAW een kleine financiële vergoeding. Gesprekken met een medewerker van PrisonLAW zijn vertrouwelijk.

Voor meer informatie kunnen u en uw contactpersoon kijken op www.prisonlaw.nl.

Resocialisatie

Bureau Buitenland van Reclassering Nederland ondersteunt gedetineerden die in Nederland wonen en een Nederlands paspoort of een geldige Nederlandse verblijfsvergunning hebben en die na de detentie terugkeren naar Nederland.

Zij doen dit door de inzet van vrijwilligers. Indien er vrijwilligers van Bureau Buitenland in uw land van detentie actief zijn (dit is niet in ieder land toegestaan), kunnen zij u bezoeken en gesprekken met u voeren over uw terugkeer op termijn naar Nederland. Verder kan Bureau Buitenland u ondersteunen met het opmaken van een sociaal rapport of het aanbieden van studiefaciliteiten. De gesprekken die u voert met de vrijwilligers zijn vertrouwelijk.

Om in aanmerking te komen voor begeleiding door Bureau Buitenland dient u het reclasseringsformulier in te vullen en terug te (laten) sturen naar Reclassering Nederland. Het Bureau Buitenland zal daarna contact met u opnemen.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken en Bureau Buitenland van Reclassering Nederland wisselen, als u daarvoor toestemming geeft, op beperkte schaal informatie uit.

Voor meer informatie kunnen u en uw contactpersoon kijken op www.reclassering.nl.

Extra zorg

In landen die niet op de landenlijst staan kunt u een beroep doen op extra zorg. Reclassering Nederland Bureau Buitenland biedt deze sociale en maatschappelijke zorg aan. Hieronder vallen een handboek stresshantering en extra bezoeken ter ondersteuning. Bespreek u deze extra zorg met de reclasseringsvrijwilliger.

3. Detentie

Wat te doen tijdens detentie

Algemeen

In dit hoofdstuk leest u meer over het Marokkaanse gevangeniswezen. De regels verschillen aanzienlijk per gevangenis.

Contactpersoon

U mag zelf één contactpersoon aanwijzen waarmee het ministerie van Buitenlandse Zaken contact onderhoudt. Bij voorkeur woont uw contactpersoon in Nederland en is meestal een partner, ouder, naast familielid of goede vriend/vriendin.

Om te weten te komen wat er met u gebeurt en hoe het met u gaat, kan een contactpersoon in Nederland contact onderhouden met het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag, Directie Consulaire Zaken en Visumbeleid, afdeling Consulaire Aangelegenheden (DCV/CA), telefoonnummer: +31 (0)70 - 348 5050, bereikbaar op werkdagen van 9.00 uur tot 12.30 uur.

| 15 |

Wanneer beschikbaar, zal het ministerie uw contactpersoon informeren over het volledige adres van de gevangenis en eventueel de naam en contactgegevens van uw advocaat.

Familieleden van gedetineerden die op Aruba, Sint Maarten, Curaçao en Caraïbisch Nederland wonen, kunnen zich wenden tot de Nederlandse vertegenwoordigingen op de betreffende eilanden.

De adressen daarvan vindt u achter in de brochure.

Reglement

U dient zich te houden aan de regels van de gevangenis waarin u zich bevindt. Deze regels zijn vastgelegd in een reglement dat u bij aankomst kunt opvragen. Wanneer u zich niet houdt aan de regels heeft de gevangenisdirectie het recht bepaalde privileges, zoals het inkopen van artikelen bij de gevangeniswinkel of het telefoneren, (tijdelijk) af te nemen.

Plaats van detentie

Na uw veroordeling gaat u soms naar een andere gevangenis. Binnen een Marokkaanse gevangenis geldt dat de Directeur van de gevangenis het regime bepaalt. In een enkele gevangenis vinden activiteiten plaats; het verrichten van betaald werk is niet mogelijk.

Bij de gevangenisadministratie kunt u ook zelf kenbaar maken dat u een overplaatsing wilt. U kunt de Nederlandse vertegenwoordiging vragen te bemiddelen bij een verzoek tot overplaatsing. Dit verzoek dient u schriftelijk of tijdens een bezoek kenbaar te maken aan de Nederlandse vertegenwoordiging. De Nederlandse vertegenwoordiging dient dan een verzoek tot overplaatsing in bij het ministerie van Veiligheid en Justitie. Geeft u bij voorkeur een reden op voor uw verzoek tot overplaatsing, bijvoorbeeld omdat u dicht bij uw familie wilt zijn. Overplaatsing kan overigens ook vanwege disciplinaire maatregelen plaatsvinden. Om veiligheidsredenen melden de autoriteiten de overplaatsingen tussen strafinrichtingen niet aan derden. Het is belangrijk dat u zelf uw overplaatsing aan de Nederlandse vertegenwoordiging meldt.

| 16 |

Taal

Gedetineerd zijn in Marokko kan zowel geestelijk als lichamelijk heel zwaar zijn. Deze situatie kan verder worden bemoeilijkt door taalproblemen. U kunt hierin verandering brengen wanneer u zo snel mogelijk probeert Frans of Arabisch te leren.

Inkoop

Binnen de gevangenis kunt u op beperkte schaal extra artikelen kopen.

Bezoekmogelijkheden

Of u bezoek kunt ontvangen verschilt per gevangenis en bezoektijden veranderen regelmatig. Om onnodig reizen of andere teleurstellingen te voorkomen, doen uw bezoekers er goed aan zich van tevoren nauwkeurig te laten informeren over de mogelijkheden, de beperkingen en de bezoeken. Uw bezoek moet rekening houden met strenge veiligheidscontroles. Alles wat uw bezoek de gevangenis inbrengt, wordt uitgepakt en onderzocht. Het bezoek vindt plaats in een ruimte met toezicht. De duur van het bezoek kan uiteenlopen van 10 minuten tot langer dan een uur. In principe kunnen alleen directe familieleden u bezoeken. Uw bezoek moet de familierelatie aan kunnen tonen, bijvoorbeeld door een uittreksel uit het

bevolkingsregister of een trouwboekje. Indirecte familieleden moeten vaak toestemming voor een bezoek aanvragen. Een dergelijke bezoekaanvraag moet ruim van tevoren, minimaal een maand, worden ingediend bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, afdeling DCV/CA te Den Haag.

De Nederlandse vertegenwoordiging stelt vervolgens een introductiebrief op en zendt deze naar de gevangenisdirectie. Indien u niet bezocht kunt worden door familie, kunt u bezoek van andere relaties, zoals vrienden en kennissen, aanvragen bij het Marokkaanse ministerie van Justitie. Een verzoek tot toestemming voor een bezoek van niet-familieleden moet u tijdig, minimaal een maand van tevoren, indienen bij de Nederlandse vertegenwoordiging. De Nederlandse vertegenwoordiging dient over informatie als personalia en paspoortgegevens te beschikken en stuurt het verzoek door aan het Ministère de la Justice. Het Ministère de la Justice beslist over het inwilligen van het verzoek. De Nederlandse vertegenwoordiging kan hierop geen enkele invloed uitoefenen.

Correspondentie

U mag onbeperkt brieven verzenden en ontvangen, maar censuur kan worden toegepast. Dit betekent dat de gevangenisdirectie het recht heeft de inhoud van brieven te controleren. In de verzending of afgifte van brieven treedt al gauw veel vertraging op, zeker wanneer een brief niet in het Frans of het Arabisch is geschreven en vertaald moet worden. Als u zicht wilt houden op (de volgorde van) in- en uitgaande post kunt u het beste de brieven nummeren.

Telefoneren

In de gevangenis kunt u niet gebeld worden, maar u kunt wel zelf bellen. Per gevangenis wordt bepaald op welke tijdstippen en op welke wijze, doorgaans met een telefoonkaart, u naar buiten kunt bellen. De gevangenisdirecties eisen een opgave van de naam van de persoon en het telefoonnummer dat u wenst te bellen. In sommige gevangenissen is het slechts toegestaan om met één persoon telefonisch contact te hebben. Telefoneren gebeurt onder toezicht, u hebt geen privacy. Het bezit en gebruik van draagbare telefoons in de gevangenis is officieel niet toegestaan.

Geld

In de gevangenis mag u geen contant geld in uw bezit hebben. In elke gevangenis heeft u de beschikking over een rekening (compte) bij de 'gevangenis econoom'. U kunt in de gevangenis navraag doen óf en hoe u rechtstreeks geld kunt laten overmaken. Dit kan per gevangenis verschillen.

Indien het niet mogelijk is om rechtstreeks geld naar u over te maken (bijvoorbeeld via de bank, Western Union of met een postwissel), dan kunnen familieleden of relaties geld storten op de rekening van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag. De afdeling DCV/CA kan de procedure hiervoor uitleggen aan de contactpersoon.

Voor deze financiële bemiddeling worden **éénmalig** kosten in rekening gebracht (50 Euro).

Financiële ondersteuning

| 18 |

Alle gedetineerden van Nederlandse nationaliteit in Marokko ontvangen een maandelijkse schenking van 30 Euro. Dit geld is bedoeld als aanvulling op de dagelijkse levensbehoeften in de gevangenis en hoeft u niet terug te betalen. Deze gift zal de Nederlandse vertegenwoordiging eens per twee maanden per postwissel naar uw gevangenisrekening overmaken.

Bij een overplaatsing naar een andere gevangenis verhuist in principe het geld op uw gevangenisrekening mee. Dit kan enige tijd duren. U dient de Nederlandse vertegenwoordiging direct in te lichten over uw overplaatsing. De gelden kunnen dan naar uw nieuwe gevangenis worden overgemaakt

Pakketten

U mag levensmiddelen ontvangen. Levensmiddelen die zijn verpakt in glas of blik worden in de gevangenis in depot gehouden of geweigerd. Pakketten opsturen is duur en het komt regelmatig voor dat spullen zoek raken. Als u toch een pakket naar de gevangenis wilt laten sturen, dan is het verstandig hierop 'sans valeur' te zetten zodat het postkantoor weet dat er geen waardevolle goederen in het pakket zitten. Houdt u er rekening mee dat de gevangenisautoriteiten de pakjes openmaken en niet-toegestane artikelen in beslag nemen.

Medische zorg

In de Marokkaanse gevangenissen zijn in principe de basisvoorzieningen voor medische zorg aanwezig. Iedere gevangenis beschikt over een (tand) arts, die verantwoordelijk is voor de gezondheidszorg van de gevangenen. Als u een arts wilt zien, moet u hiervoor een verzoek indienen of intekenen op een lijst. Als u medicijnen gebruikt, is het van groot belang dat u de gevangenisarts hiervan zo spoedig mogelijk op de hoogte brengt.

Soms is het gewenst dat uw arts in Nederland schriftelijke informatie verstrekt. Hierbij kan de Nederlandse vertegenwoordiging, in samenwerking met de afdeling DCV/CA en uw contactpersoon, zo nodig bemiddelen. Het is mogelijk dat u daarvoor iemand schriftelijk moet machtigen. U moet zich goed realiseren dat de medische zorg in de Marokkaanse gevangenissen over het algemeen beperkt blijft tot het hoogst noodzakelijke.

Klachten

Klachten over de behandeling in de gevangenis kunt u bespreken met de Nederlandse vertegenwoordiging. Daarbij wordt bekeken welke actie de Nederlandse vertegenwoordiging, uw advocaat of uzelf kunnen nemen als dat nodig is. Vaak is het beter om eerst uw klacht met de gevangenisdirectie te bespreken.

Wanneer u niet tevreden bent over uw huidige advocaat, kan de Nederlandse vertegenwoordiging u vertellen of en hoe u van advocaat kunt veranderen.

Werk

In Marokkaanse gevangenissen kunt u geen betaalde arbeid verrichten.

Sociale zekerheid

Nederlandse gedetineerden in Nederland hebben geen recht op een uitkering en AOW. Ook Nederlandse gedetineerden in het buitenland niet. Het ministerie van Buitenlandse Zaken is door nieuwe wetgeving sinds 1 januari 2014 verplicht uw gegevens door te geven aan uitkeringsinstanties. Daarnaast bent u ook zelf verplicht, eventueel via uw contactpersoon, de uitkeringsinstantie te informeren over uw detentie. Uitkeringen die tijdens detentie onterecht zijn ontvangen, worden met terugwerkende kracht teruggevorderd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Einde detentie

Zodra u uw straf heeft uitgezeten en u uw boetes heeft betaald, krijgt u uw paspoort en persoonlijke eigendommen terug, die bij uw arrestatie zijn ingenomen. Wanneer het paspoort niet meer geldig is, kunt u bij de Nederlandse vertegenwoordiging een nooddocument aanvragen. Dit is een tijdelijk reisdocument dat alleen geldig is voor de terugreis naar Nederland. Terug in Nederland levert u dit tijdelijke reisdocument in bij uw Gemeente. U dient een nieuw paspoort aan te vragen. Als de Koninklijke Marechaussee op Schiphol het nooddocument inhoudt, kunt u eveneens bij de Gemeente een nieuw paspoort aanvragen. Wanneer u in vrijheid wordt gesteld krijgt u een 'Bulletin de Sortie' van de gevangenisadministratie. Deze dient u zorgvuldig te bewaren. Als u niet de Marokkaanse nationaliteit heeft, wordt u na het einde van de straf tijd overgedragen aan de vreemdelingenpolitie. Als u een dubbele nationaliteit heeft, wordt u zonder tussenkomst van de vreemdelingenpolitie of Nederlandse vertegenwoordiging in vrijheid gesteld. U kunt dan niet het land worden uitgezet. Een veroordeling wegens een ernstig misdrijf is voor Marokko aanleiding om een buitenlander, nadat de straf geheel of gedeeltelijk ten uitvoer is gebracht, het land uit te zetten. Bij drugsdelicten is een uitwijzing definitief. De uitwijzing geldt minimaal 5 jaar en maximaal voor het hele leven. U kunt beroep instellen tegen deze beslissing door een goed beredeneerd verzoek in te dienen bij de Procureur-Generaal van het Cour d'Appel waar u bent veroordeeld. De kosten van uitwijzing zijn voor uw rekening wanneer u in staat bent deze kosten te betalen. Zo niet, dan zijn de vervoerskosten in principe voor de Marokkaanse staat. Voor Nederlanders die tijdelijk in Marokko verbleven, is uitwijzing van gering belang. Dit is niet het geval voor Nederlanders die in Marokko zijn gevestigd. In toenemende mate volgt voor deze emigranten een automatische uitwijzing, ook al vindt een afweging van verschillende factoren plaats. Factoren zijn de duur van het verblijf in Marokko, het al of niet getrouwd zijn met een Marokkaanse man of vrouw en het hebben van kinderen die in Marokko zijn opgegroeid en Marokkaan zijn van nationaliteit. Ook iemands economische binding met het land speelt een rol. Over het algemeen wordt een persoon die een ernstig delict heeft begaan het land uitgewezen, ongeacht bovengenoemde afwegingen.

4. Rechtsbijstand

Algemeen

Wie in Marokko is gearresteerd op verdenking van het plegen van een strafbaar feit, heeft recht op rechtsbijstand. De rechter vraagt u tijdens een eerste verhoor of u een particulier advocaat wenst aan te stellen, die uzelf moet betalen, of dat u in aanmerking wilt komen voor gratis rechtsbijstand. Wanneer u een particulier advocaat niet kunt betalen, krijgt u een kosteloze (pro Deo) advocaat (*avocat commis d'office*) toegewezen. Vragen over uw rechtszaak moet u bespreken met uw advocaat. De Nederlandse vertegenwoordiging kan en mag u hierover geen advies geven.

Particulier advocaat

Indien u dit wenst, kunt u een particulier advocaat aantrekken. U moet er in dat geval wel rekening mee houden dat u met hoge kosten van deze advocaat te maken zult krijgen. De Nederlandse vertegenwoordiging kan eventueel een lijst met namen en adressen van advocaten verstrekken. Zij dragen echter geen enkele verantwoordelijkheid voor de wijze waarop de uiteindelijk door u gekozen advocaat de verdediging voert of het resultaat dat hij of zij behaalt. Het honorarium van een advocaat bepaalt u, met de nodige zorgvuldigheid, zelf in overleg met de advocaat. In Marokko neemt de Nederlandse overheid de kosten van de verdediging **niet** voor haar rekening. Het is evenmin mogelijk bij de overheid een geldlening aan te vragen voor het betalen van een advocaat.

U kunt een Nederlandse advocaat (op eigen kosten) als adviseur van uw Marokkaanse advocaat inschakelen. Een Nederlandse advocaat kan u in Marokko niet voor de rechtbank verdedigen.

Pro Deo advocaat

Als u niet genoeg geld heeft voor een particulier advocaat wijst de rechtbank een pro Deo advocaat (*avocat commis d'office*) aan. Voor deze advocaat hoeft u niet te betalen. Hoe een pro Deo advocaat uw belangen behartigt, is sterk afhankelijk van de persoon. U moet er rekening mee houden dat de meeste pro Deo advocaten zich zullen beperken tot de hoogst noodzakelijke werkzaamheden. In de praktijk betekent dit dat zij u in de gevangenis niet vaak zullen bezoeken.

Wanneer u niet tevreden bent over de wijze waarop uw advocaat uw belangen behartigt, kunt u door tussenkomst van uw advocaat een verzoek indienen bij de rechtbank om een andere pro Deo advocaat toegewezen te krijgen. Een rechter is niet verplicht een nieuwe advocaat toe te wijzen. Bovendien hoeft een nieuwe advocaat niet altijd beter te zijn.

Tolk

| 22 |

De taal kan bij uw rechtszaak een grote barrière zijn. U heeft het recht te begrijpen wat u ten laste wordt gelegd en wat tijdens een rechtszitting wordt besproken.

Voordat u een verklaring ondertekent, zorgt u ervoor dat u de inhoud van die verklaring goed begrijpt. Zo nodig kunt u om een vertaling van de verklaring vragen in een voor u begrijpelijke taal. De medewerkers van de Nederlandse vertegenwoordiging kunnen niet optreden als tolk.

Lokale autoriteiten zijn verplicht om te zorgen voor een tolk tijdens een rechtszaak indien u het Frans of Arabisch niet machtig bent. U dient dit dan wel aan te geven.

5. Het strafproces

Algemeen

Het Marokkaanse strafproces verschilt aanzienlijk van het Nederlandse strafproces. Gewoonlijk wordt de strafzaak behandeld in de regio waarbinnen het delict is gepleegd.

Voordat u officieel wordt beschuldigd, vindt er een onderzoek plaats. Het is mogelijk dat u tijdens het onderzoek alleen contact heeft met uw advocaat en met officiële instanties zoals de Nederlandse vertegenwoordiging. De gevangenis legt deze regels doorgaans op.

Tijdens rechtszittingen zijn de advocaat en zo nodig een tolk aanwezig. Een rechtszitting kan in bepaalde gevallen ook zonder u plaatsvinden. Dit kan echter alleen als u vooraf toestemming geeft. Uw advocaat kan u hierover het beste informeren. In sommige gevallen wordt u naar de rechtbank gebracht, maar vindt er op die dag geen rechtszitting plaats. Hier hoeft u zich geen zorgen over te maken. Vaak komt het voor dat onderzoeks-gegevens of procedures op dat moment niet compleet zijn en er een latere datum voor de rechtszitting wordt vastgesteld. Vragen over uw rechtszaak dient u te bespreken met uw advocaat. De Nederlandse vertegenwoordiging kan en mag u hierover geen advies geven.

| 23 |

Hieronder volgt een beknopte beschrijving van diverse fasen van het strafproces:

1. Arrestatie
2. Ondervraging / verhoor
3. Voorlopige hechtenis
4. Vrijlating op borgtocht
5. Voorlichtingsrapport reclassering
6. Vonnis
7. Instellen hoger beroep
8. Instellen cassatie
9. Heroverweging
10. Mogelijkheden tot strafvermindering

Arrestatie

Als u dit wenst en aangeeft, kunnen de Marokkaanse autoriteiten contact opnemen met de Nederlandse vertegenwoordiging.

Tijdens de arrestatie moet u alle bezittingen en identiteitspapieren (waaronder paspoort), inleveren tegen afgifte van een bewijs van ontvangst. Deze spullen worden vaak gebruikt als bewijsmateriaal en meestal pas na de veroordeling weer vrijgegeven. Houdt u er rekening mee dat het moeilijk is uw inbeslaggenomen eigendommen terug te krijgen. Meestal moet u deze binnen een bepaalde tijd in persoon ophalen. De Nederlandse vertegenwoordiging kan dit niet voor u doen. Zij kan ook geen assistentie verlenen bij het terugkrijgen en terugsturen van in beslaggenomen geld en bagage. Bespreek met uw advocaat of het mogelijk is uw persoonlijke eigendommen terug te krijgen en of het mogelijk is deze te laten sturen naar het land waar u vandaan komt. Uiteraard komen kosten hiervan voor uw eigen rekening.

Ondervraging / verhoor

| 24 |

Gedurende de verhoren op het politiebureau is rechtsbijstand niet toegestaan. Na deze periode wordt u voorgeleid aan de rechter-commissaris (*Juge d'Instruction*). Deze kan u voorlopige hechtenis opleggen. Als hij daartoe besluit, zal hij u erop wijzen dat u rechtsbijstand en hulp van een tolk kunt krijgen. Elk verhoor door de rechter-commissaris dient in beginsel te worden bijgewoond door een advocaat, tenzij u uitdrukkelijk verklaart daarvan af te zien. In Marokko is geen beëdigd tolk of vertaler Nederlands te vinden.

Hierdoor kan tijdens de verhoren lang niet altijd een tolk Nederlands-Arabisch worden ingeschakeld.

Voorlopige hechtenis

Als de rechter-commissaris van oordeel is dat u voor het voortgezet onderzoek langer vastgehouden moet worden, komt u in voorlopige hechtenis (*en détention préventive*) en wordt u in een strafinrichting (*Maison d'Arrêt / Prison Civile*) geplaatst. Volgens de Marokkaanse wet mag de voorlopige hechtenis maximaal 2 maanden duren. Bij zware delicten (*crime*) waarop een gevangenisstraf staat van meer dan 5 jaar, is dit langer. De periode kan vijf maal met 2 maanden worden verlengd. Familieleden kunnen de beslissingen rond uw voorlopige hechtenis op geen enkele manier beïnvloeden. De ervaring heeft geleerd dat pogingen daartoe geen enkel succes hebben. Tijdens de periode van uw

voorlopige hechtenis kunnen u bepaalde beperkingen worden opgelegd, zoals een verbod op contact met andere gedetineerden, familieleden of de Nederlandse vertegenwoordiging. Het is ook mogelijk dat de autoriteiten een verbod opleggen te corresponderen of schriftelijk of telefonisch contact te hebben.

Vrijlating op borgtocht

In Marokko is het in principe mogelijk vrijlating op borgtocht (*caution*) te krijgen. Een dergelijke beslissing kan alleen genomen worden met de instemming van zowel de officier van justitie (*le Procureur du Roi*) als van de rechter-commissaris (*Juge d'Instruction*). Dit besluit wordt alleen genomen wanneer er voldoende waarborgen zijn om aan te nemen dat u zich niet aan verdere vervolging onttrekt en u zich aan de afspraken over meldingsplicht en bereikbaarheid houdt. Vrijlating op borgtocht wordt niet gemakkelijk verleend als het om een buitenlandse gedetineerde gaat die tijdelijk in het land verblijft. Vrijlating op borgtocht komt nooit voor als sprake is van een drugsdelict.

Voorlichtingsrapport reclassering

De Nederlandse Reclassering kan een rapport over uw sociale achtergrond samenstellen. In Nederland is het gebruikelijk dat de rechtbank bij het bepalen van de strafmaat rekening houdt met de bevindingen in het voorlichtingsrapport. Taalproblemen en cultuurverschillen kunnen een goede communicatie tussen u, uw advocaat en de rechtbank in de weg staan. De beschikbaarheid van een voorlichtingsrapport kan een positieve invloed hebben op de uiteindelijke strafbepaling. De beschikbaarheid van een voorlichtingsrapport biedt echter geen garantie tot strafvermindering. In het rapport beschrijft een beëdigd reclasseringsmedewerker de omstandigheden waarin u verkeerde vóór uw arrestatie. Bijvoorbeeld het al dan niet wonen in gezinsverband, het hebben van werk of het volgen van een opleiding. En ook, indien nodig, feiten over uw levensloop, uw opvoeding, uw medische geschiedenis en eventueel uw eerdere contacten met justitie. Deze inlichtingen worden - alleen met uw toestemming - verzameld bij personen die u goed kennen, zoals familieleden, partner, werkgever, huisarts of maatschappelijk werker.

Soms bevat het rapport een plan voor eventuele hulp die de reclassering kan bieden tijdens gevangenschap. Het uitbrengen van een rapport is niet altijd mogelijk of zinvol. Wanneer u onvoldoende referenten (familie, vrienden, werkgevers) opgeeft en weinig inlichtingen over u te krijgen zijn, is het niet mogelijk een rapport te schrijven. Als u al een strafblad heeft, wordt er meestal geen rapport opgemaakt.

Uw advocaat ontvangt het rapport rechtstreeks van Reclassering Nederland of via de Nederlandse vertegenwoordiging. Reclassering Nederland verzoekt de advocaat het rapport met u te bespreken alvorens het door te leiden naar de rechtbank. Er zijn voor u geen kosten verbonden aan het maken van uw rapport. Het is van belang dat u dit rapport in een zo vroeg mogelijk stadium aanvraagt. Een rapport vraagt u aan door het invullen en ondertekenen van een formulier dat u van de Nederlandse vertegenwoordiging kunt krijgen.

| 26 |

Mogelijkheden tot strafvermindering

Strafvermindering (*reducción de pena*) is een afspraak tussen de aanklager en de advocaat van de verdachte, waarin de verdachte schuldig pleit en akkoord gaat met een voorgestelde gevangenisstraf. Of u schuld moet bekennen en wanneer u dit moet doen, dient u met uw advocaat te bespreken. U kunt soms strafvermindering krijgen als u uw medewerking verleent aan het onderzoek van de justitiële autoriteiten. Het is belangrijk in dat geval gemaakte afspraken schriftelijk te laten bevestigen. U kunt uw situatie en de mogelijkheden die u heeft het beste bespreken met uw advocaat. Nadat het vonnis is uitgesproken, krijgt u geen strafvermindering meer, maar u kunt wel in hoger beroep gaan. Na de veroordeling gaat u naar een gevangenis waar u de rest van uw straf moet uitzitten.

Rechtszitting

Op de rechtszitting zijn de advocaat en zo nodig een tolk aanwezig. De meeste strafzaken van Nederlanders in Marokko komen voor bij het Tribunal de Première Instance. Voor drugsdelicten geldt een maximumstraf van 10 jaar.

Marokko kent vier soorten Rechtbanken:

1. *Tribunal de Paix* (in steden) of *Tribunal de Sadat* (op het platteland). Deze zijn vergelijkbaar met de Nederlandse kantongerechten en behandelen de delicten waarop een gevangenisstraf staat van minder dan twee jaar (*délits de police*) en delicten waarop lage straffen staan (*contravention*);
2. *Tribunal de Première Instance* (in steden) of *Tribunal régional* (op het platteland). Deze zijn vergelijkbaar met de Nederlandse Arrondissementsrechtbanken en behandelen delicten waarop een gevangenisstraf staat van meer dan vijf jaar (*crime*) en delicten waarop een gevangenisstraf staat van één tot vijf jaar (*délits correctionnelles*);
3. *Cour d'Appel*. Dit is een beroepsinstantie vergelijkbaar met de Nederlandse Gerechtshoven;
4. *Cour Suprême*. Dit is het Hof van Cassatie, vergelijkbaar met de Nederlandse Hoge Raad.

Vonnis

De hoogte van de straf is afhankelijk van het gepleegde delict en de mate van schuld. In Marokko worden voor delicten met verdovende middelen vaak aanzienlijk hogere straffen opgelegd dan in Nederland, Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Caraïbisch Nederland. De Marokkaanse wet maakt geen onderscheid tussen soft- en harddrugs.

Het vonnis bij drugsdelicten bestaat doorgaans uit een combinatie van:

1. Een hoge onvoorwaardelijke gevangenisstraf;
2. Een gerechtelijke boete;
3. Een geldboete ten behoeve van de Régie des Tabacs;
4. Een douaneboete (die doorgaans miljoenen dirhams bedraagt).

De Marokkaanse rechter kan onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen opleggen. Ook kan hij onder bepaalde voorwaarden de tenuitvoerlegging van een gevangenisstraf opschorten. Van deze mogelijkheid wordt in de praktijk nauwelijks gebruik gemaakt en zeker niet bij drugsdelicten.

U draagt zelf zorg voor het betalen van de opgelegde boetes. Het is in uw eigen belang om, zo mogelijk nog voor aanvang van de rechtszaak te onderhandelen over de hoogte van de geldboetes met de douane. Hierdoor kan een kostbare en tijdrovende gang naar de rechter worden vermeden.

Na het uitzitten van de opgelegde gevangenisstraf wordt u pas in vrijheid gesteld als u alle boetes heeft betaald. Wanneer u niet in staat bent de opgelegde boetes te betalen, kan een vervangende hechtenis (*contrainte par corps*) tot maximaal 2 jaar worden opgelegd (minderjarigen en gedetineerden van boven de 60 jaar zijn hiervan vrijgesteld). U kunt proberen uw vervangende hechtenis te verkorten of te laten kwijt schelden door zeer tijdig een verzoek daartoe in te dienen. U moet dan bewijzen dat u onvermogen bent door middel van een recente gewaarmerkte “Verklaring omtrent Inkomen en Vermogen” (VIV). Deze inkomensverklaring wordt in Nederland afgegeven door de Raad voor Rechtsbijstand. De Raad voor Rechtsbijstand vraagt daarvoor informatie op bij de belastingdienst. Een inkomensverklaring wordt door de gedetineerde zelf bij de Raad voor Rechtsbijstand aangevraagd. Waar nodig kan de Reclassering voor verstrekking van het aanvraagformulier en doorgeleiding van de aanvraag naar de Raad voor Rechtsbijstand zorgdragen.

De verklaring moet gelegaliseerd worden door verschillende instanties (rechtbank, ministerie van Buitenlandse Zaken en het Marokkaanse consulaat in Nederland) en dient vervolgens gestuurd te worden naar de Nederlandse vertegenwoordiging in Rabat voor doorzending naar de gerechtelijke instantie in Marokko, die het dossier in behandeling heeft.

Wanneer u ook de Marokkaanse nationaliteit heeft, kunt u in sommige gevallen, naast de Nederlandse verklaring van onvermogen ook een Marokkaanse verklaring van onvermogen opvragen of u kunt met een Marokkaanse verklaring van onvermogen volstaan. In geval van twijfel kan een onderzoek ingesteld worden naar uw vermogen in Marokko. De documenten moeten in het Arabisch en/of Frans door een beëdigd vertaler vertaald zijn. Vervolgens dient u de verklaringen en de vertalingen op te sturen aan de Nederlandse vertegenwoordiging of mee te geven aan de consulaire medewerker als hij of zij bij u op bezoek is. De Nederlandse vertegenwoordiging zal vervolgens de documenten, eventueel met een consulaire verklaring, sturen aan de procureur-generaal van het district waar het vonnis is uitgesproken. U moet zelf de benodigde documenten,

legalisaties en de vertaling verkrijgen. De uiteindelijke beslissing over het verkorten van de vervangende hechtenis ligt geheel in handen van een kamer van drie rechters. De Nederlandse vertegenwoordiging kan hierop geen invloed uitoefenen. Wanneer bij een drugsdelict de drugs in een auto worden aangetroffen, wordt deze auto doorgaans in beslag genomen. In het vonnis komt te staan of de auto daadwerkelijk verbeurd verklaard wordt. In verband met de motorrijtuigenbelasting die u in Nederland nog steeds moet betalen zolang de auto op uw naam staat, is het van belang de verbeurdverklaring toe te zenden aan de Rijksdienst voor het Wegverkeer in Veendam.

Instellen hoger beroep

Als u niet akkoord gaat met de uitspraak van de rechter, kunt u hiertegen in hoger beroep gaan bij het *Cour d'Appel*. In dat geval vraagt u om een nieuwe beoordeling van de feiten en van het toegepaste recht. Een verzoek tot hoger beroep moet binnen 8 dagen na de veroordeling plaatsvinden. Of het zinvol is in hoger beroep te gaan, kunt u bespreken met uw advocaat. Het duurt doorgaans enkele maanden voordat het *Cour d'Appel* uitspraak doet. Wanneer u een verzoek tot hoger beroep indient, moet u er rekening mee houden dat uw straf ook hoger kan uitvallen. Dit is ook het geval wanneer de officier van justitie of de douane in hoger beroep gaat tegen het vonnis. Bespreek de consequenties van het in hoger beroep gaan met uw advocaat. Ook de aanklager en de douane kunnen een verzoek tot hoger beroep indienen als zij vinden dat de strafmaat te laag is vastgesteld.

| 29 |

Instellen cassatie

Als hoogste strafrechtelijke instantie kent Marokko het '*Cour Suprême*' dat te vergelijken is met de Hoge Raad in Nederland. Hier worden uitsluitend strafzaken in cassatie behandeld op landelijk niveau. Het *Cour Suprême* behandelt de zaak niet opnieuw wat betreft bewijslast, schuldvraag en straftoekenning, maar gaat na of de juiste procedures zijn gevolgd. Indien een zaak voorgelegd wordt bij het *Cour Suprême*, duurt het lang (soms enkele jaren) voor een uitspraak volgt.

Heroverweging

Heroverwegen van uw rechtszaak gebeurt slechts in bijzondere gevallen. De rechter die de straf heeft uitgesproken herziet de straf als er een technische fout is gemaakt of als u na uw veroordeling medewerking

verleent aan de autoriteiten door bijvoorbeeld nieuwe informatie te verstrekken over derden. Met uw advocaat kunt u bespreken of u in aanmerking komt voor heroverweging.

Vermindering straftijd

In principe heeft u in Marokko geen recht op strafvermindering en dient u uw volledige straf uit te zitten. Hierbij wordt de periode van voorlopige hechtenis meegerekend.

Gratie

U kunt een verzoek tot gratie indienen, vaak in combinatie met een bijzondere gebeurtenis of naar aanleiding van een feestdag. Deze verzoeken dient u in de Arabische of Franse taal op te stellen en te richten aan:

Sa Majesté le Roi Mohamed VI
Ministère de la Justice
Direction des Affaires Criminelles et de Grâces
Place el Mamounia
Rabat- Marokko

Als uw familie het verzoek indient, moet dit rechtstreeks aan het Ministère de la Justice. Zelf dient u uw verzoek te laten lopen via de leiding van de gevangenis. De ontvangst van het verzoek wordt door het Ministère de la Justice niet bevestigd, ook over het niet inwilligen wordt geen mededeling gedaan. In de praktijk is gebleken dat bij bijzondere gebeurtenissen de Marokkaanse autoriteiten soms gratie verlenen. Bijvoorbeeld bij troonsbestijgingen, geboortes en huwelijken in het Koningshuis en bij belangrijke Islamitische feestdagen. De hoeveelheid gratie die men ontvangt (uitgedrukt in maanden) is afhankelijk van de totaal opgelegde gevangenisstraf.

6. Mogelijkheid tot strafoverdracht

Algemeen

Het is onder bepaalde voorwaarden en na toestemming van de verantwoordelijke autoriteiten mogelijk, uw (rest)straf in Nederland uit te zitten. Dat heet strafoverdracht. Er zijn drie mogelijkheden voor strafoverdracht:

De **WOTS**¹ geldt voor landen buiten de EU waar Nederland een verdrag tot overbrenging mee heeft afgesloten én voor die EU-landen waar de WETS nog niet in werking is. Nederland en het land waar u gedetineerd bent, mogen een verzoek tot overbrenging naar Nederland weigeren zonder u daarvoor een reden op te geven.

De **WETS**² geldt alléén voor landen binnen de EU die de WETS hebben opgenomen in hun nationale wetgeving. Nederland heeft dit in 2012 gedaan. Strafoverdracht vindt onder de WETS-regelgeving plaats, tenzij u vóór 5 december 2011 veroordeeld bent. In dat geval geldt nog de WOTS.

Caraïbisch Nederland kent een eigen uitvoeringswet voor strafoverdracht. Deze wordt **LOTS**³ genoemd. Voor Aruba, Curaçao en St. Maarten geldt dat er geen verdrag is.

In Marokko zijn de WOTS en de LOTS van toepassing, met uitzondering van Nederlanders die woonachtig zijn/waren op Aruba, Curaçao of St. Maarten.

¹ 'Wet Overdracht Tenuitvoerlegging Strafvonnissen'

² 'Wet wederzijdse Erkenning en Tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke Sancties'

³ 'Landsverordening inzake de Overdracht Tenuitvoerlegging van Strafvonnissen'

Aanvraagprocedure

U kunt bij de gevangenisdirectie aangeven, dat u in aanmerking wilt komen voor de WOTS/LOTS. Bij de WETS kunt u niet zelf een verzoek tot overbrenging indienen. Alléén het land waar u bent veroordeeld, mag dit doen. De Nederlandse vertegenwoordiging kan u informatie geven over de lokale procedures met betrekking tot het aanvragen van de WOTS/WETS.

Meer weten?

WOTS/WETS

In Nederland valt strafoverdracht onder de verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie in Den Haag. U kunt contact opnemen met de afdeling Internationale Overdracht Strafvonnissen (IOS) van dit ministerie via de Informatielijn WETS/WOTS: 088 072 5963. Ook uw contactpersoon en uw advocaat kunnen dit nummer bellen als zij vragen hebben over strafoverdracht. Of kijkt u op de website:

www.dji.nl/onderwerpen/strafoverdracht-wots-en-wets.aspx.

LOTS

Strafoverdracht valt aan de kant van Caraïbisch Nederland en Curaçao onder de verantwoordelijkheid van de Procureur Generaal en op Aruba en Sint Maarten is de Minister van Justitie verantwoordelijk voor strafoverdracht. Wilt u meer weten dan kunt u contact opnemen met deze instanties. U vindt de adresgegevens in de bijlagen van deze brochure.

7. Tot slot

Het ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse vertegenwoordiging zijn er voor u om u, daar waar mogelijk en toegestaan, bij te staan en te helpen. Alle informatie die u, uw familie of uw vrienden aan het ministerie van Buitenlandse Zaken of de Nederlandse vertegenwoordiging geven, blijft vertrouwelijk.

Hoe vindt u een ambassade of consulaat

In de hoofdsteden van de meeste landen kunt u een Nederlandse vertegenwoordiging vinden. Adressen van Nederlandse vertegenwoordigingen vindt u op: www.rijksoverheid.nl, in het lokale telefoonboek of bij de lokale autoriteiten.

Honoraire Consuls

Nederland wordt in veel landen en plaatsen vertegenwoordigd door een honorair consul. Dit zijn vaak mensen uit het bedrijfsleven, die naast hun normale werkzaamheden de Nederlandse belangen behartigen in een bepaald land of gebied dat zij goed kennen. De honoraire consul is niet altijd een Nederlander. Met sommige honoraire consuls kunt u daarom alleen Engels of een derde taal spreken.

8. Bijlagen

Bijlage 1 Adreslijst Nederlandse vertegenwoordiging

Marokko

Ambassade te Rabat

40, Rue de Tunis

Quartier Tour Hassan

B.P. 329 Rabat

T +212 (0)37 219 600

F +212 (0)37 219 665

F +212 (0)61 292 208 Gedetineerdetelefoon

E rab-ca@minbuza.nl

| 35 |

Consulaat-Generaal Casablanca

57, Rue Salim Echerkaoui

Résidence Al Hadi A, 5 etage

B.P. 15951 Casablanca

T +212 (0)522 262 828

F +212 (0)522 268 978

E info@cgcasnetherlands.org

Honoraire Consulaat Nador

Route Principale de Taouima nr. 39

6200 Nador

T +212 (0)536 604 848

F +212 (0)536 320 934

E consulatpaysbasnador@gmail.com

Bijlage 2 Overige nuttige adressen

Nederland

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Directie Consulaire Zaken en Visumbeleid
Afdeling Consulaire Aangelegenheden (DCV/CA)
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
T +31 (0)70 348 5050
F +31 (0)70 348 5256
E dcv-ca@minbuza.nl

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Dienst Justitiële Inrichtingen
Afdeling Internationale Overdracht Strafvonnissen (IOS)
Postbus 30132
2500 GC Den Haag
WOTS Informatielijn (bereikbaar op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur Nederlandse tijd)
T +31 (0)88 072 5963
F +31 (0)88 072 5874
E ios@dji.minjus.nl

| 37 |

Reclassering Nederland/Bureau Buitenland

Postbus 136
3500 AC Utrecht
T +31 (0)30 287 9900
F +31 (0)30 287 9998
E buitenland@reclassering.nl

Stichting PrisonLAW

Panamalaan 6B
1019 AZ AMSTERDAM
T +31 (0)20 663 3397
F +31 (0)20 693 9980
E info@prisonlaw.nl

Aruba

Arubaanse Stichting voor Reclassering en Kinderbescherming 1961

Windstraat 19

Oranjestad, Aruba

T +297 (5)82 1496 / 2491 / 8494

F +297 (5)83 0084

Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba (VNO)

L.G. Smith Boulevard 44

Oranjestad, Aruba

T +297 (5)25 2866 | +31 (0)70 426 8905

F +297 (5)25 2850

E info@vno.minbzk.nl

Parket Procureur-Generaal Aruba

Havenstraat 2. Oranjestad, Aruba

T +297 (5)82 1415

F +297 (5)83 8891

| 38 |

Curaçao

Vertegenwoordiging van Nederland in Willemstad, Curaçao (VNW)

Scharlooweg 55

Willemstad, Curaçao

T +599 (9)434 3200

F +599 (9)461 4705

E info@vnw.minbzk.nl

Stichting Reclassering Curaçao

Scharlooweg 154-156

Curaçao

T +599 (9)461 1832

F +599 (9)465 5105

Parket Procureur-Generaal Curaçao

Wilhelminaplein 4

Willemstad, Curaçao

T +599 (9)463 4111

F +599 (9)461 3786

St. Maarten

Vertegenwoordiging van Nederland in Philipsburg, St. Maarten (VNP)

Frontstraat 26

Phillipsburg, St. Maarten N.A.

Postbus 502

T +1 721 (5)43 0140/41

F +1 721 (5)43 0142

E info@vnp.minbzk.nl

Bonaire

Stichting Reclassering Bonaire

Gallery Shopping Mall

Kaya LD Gerharts Nr. 8

Bonaire

T +599 (7)173 288

F +599 (7)173 287

Bijlage 3 Landenlijst

Andorra	Italië	Portugal
Australië	IJsland	Roemenië
België	Japan	San Marino
Bulgarije	Kroatië	Singapore
Canada	Letland	Slovenië
Cyprus	Liechtenstein	Slowakije
Denemarken	Litouwen	Spanje
Duitsland	Luxemburg	Tsjechië
Estland	Malta	Vaticaanstad
Finland	Monaco	Verenigd Koninkrijk
Frankrijk	Nieuw Zeeland	Zweden
Griekenland	Noorwegen	Zwitserland
Hongarije	Oostenrijk	
Ierland	Polen	

Bijlage 4 Woordenlijst

<i>arrestation</i>	arrestatie
<i>droit d'assistance judiciaire</i>	recht op rechtshulp
<i>accusation</i>	beschuldiging
<i>mettre quelqu'un en accusation</i>	iemand in staat van beschuldiging stellen
<i>enquête, investigation</i>	onderzoek
<i>détention préventive</i>	voorarrest
<i>contester l'accusation de</i>	aanklacht aanvechten
<i>condemnation</i>	veroordeling
<i>amende</i>	boete
<i>aller en appel</i>	in hoger beroep gaan
<i>pourvoi en cassation</i>	beroep in cassatie
<i>Procureur du Roi</i>	officier van justitie
<i>avocat</i>	advocaat
<i>avocat commis d'office</i>	pro Deo advocaat
<i>juge</i>	rechter
<i>complice</i>	medeplichtige
<i>aide judiciaire</i>	rechtshulp
<i>tribunal</i>	rechtbank
<i>séance d'audition</i>	hoorzitting
<i>caution</i>	borgtocht
<i>libération conditionnelle</i>	voorwaardelijke invrijheidstelling
<i>délit</i>	misdrijf

Praktische Franse zinnen

Ik zou een bezoek willen brengen aan: *J'aimerais rendre visite:*

de (onder)directeur *au (sous)directeur*

de pater / dominee *à l'aumônier / au pasteur*

de sociaal-werk(st)er *à l'assistant(e) social(e)*

de arts/ziekenboeg *au médecin / à l'infirmier*

de tandarts *au dentiste*

de kapper *chez le coiffeur*

Ik zou een brief willen schrijven / bellen: *Je voudrais écrire une lettre / téléphoner:*

aan mijn vrouw / mijn man *à ma femme / à mon mari*

aan mijn broer / mijn zus *à mon frère / ma soeur*

aan mijn verloofde *à ma fiancée (vrouw) / à mon fiancé (man)*

aan mijn ouders *à mes parents*
aan mijn advocaat *à mon avocat*
aan de rechter *au juge*
aan de procureur-generaal *au Procureur Général*
aan de douane autoriteiten *aux autorités douanières*
De Nederlandse ambassade / consulaat-generaal
L'ambassade des Pays-Bas / Consulat Général

Ik heb een tolk nodig *J'ai besoin d'un interprète*
Ik zou willen: *J'aimerais:*
werken *travailler*
sporten *faire du sport*
kopen *acheter*
ontvangen *recevoir*
huren *louer*
bestellen *commander*
een televisie *un télévision*
een radiotoestel *une radio*
kleding *des vêtements*
schoenen *des chaussures*
postzegels *des timbres poste*
enveloppen *de enveloppes*
balpen *un stylo*
potlood *un crayon*
schrijfpapier *du papier à écrire*
blocnote *un bloc-notes*
telefoonkaart *une télécarte*
een krant *un journal / un quotidien*
tijdschrift / boeken *un magazine / des livres*
zeep / tandpasta / tandenborstel *du savon / du dentifrice / une brosse à*
scheerapparaat / scheerzeep *un rasoir / du savon à barbe*
maandverband / tampons *serviette hygiénique / des tampons*
handdoek / kam / schoenpoets *une serviette / un peigne / du cirage*
borstel *une brosse*
toilet papier *du papier hygiénique*
tabak / sigaretten / lucifers *du tabac / des cigarettes / des allumettes*
vruchten / groente / brood *des fruits / des légumes / du pain*
water / vlees *de l'eau / de la viande*

medicijnen *des médicaments*

Ik ben ziek *Je suis malade*

Ik heb een geneeskundig onderzoek nodig *J'ai besoin un examen médical*

Ik heb koorts *J'ai de la fièvre*

Ik heb kiespijn *J'ai mal aux dents*

Ik heb pijn aan mijn: *j'ai mal:*

hoofd / keel / arm *à la tête / à la gorge / au bras*

been / maag *à la jambe / à l'estomac*

Ik heb hartproblemen *J'ai des problèmes cardiaques*

bloeddruk *tension artérielle*

Ik heb een geslachtsziekte *J'ai une maladie vénérienne*

Ik heb psychische problemen *J'ai des problèmes psychiques*

Ik heb diabetes *J'ai du diabète*

Ik heb hoge / lage bloeddruk *J'ai de la tension /hypotension*

Ik heb een dieet *Je suis au régime*

| 45 |

Mijn medische rapporten zijn in Nederland *Mes bulletins de santés sont aux Pays-Bas*

Ik begrijp het (niet) je (ne) *comprends (pas)*

Ik heb problemen met: *J'ai des problèmes avec:*

mijn werk *mon travail*

mijn gezondheid *ma santé*

mijn celgenoot *mon compagnon de cellule*

Zou ik een cel kunnen delen met: *Pourrais-je partager une cellule avec*

een Nederlander *un Néerlandais*

iemand die Engels spreekt *quelqu'un qui parle anglais*

gisteren / vanochtend hier / *ce matin*

vanmiddag / vanavond *cet après-midi / ce soir*

morgen (ochtend / middag / avond) *demain (matin /après-midi / soir)*

vandaag *aujourd'hui*

Zou u mij kunnen helpen *Pourriez-vous m'aider*

Deze brochure is een uitgave van:
Het ministerie van Buitenlandse Zaken

Directie:
Consulaire Zaken en Visumbeleid
Afdeling Consulaire Aangelegenheden
(DCV/CA)

Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag
www.rijksoverheid.nl
© Buitenlandse Zaken | april 2015

Opmaak:
Xerox/OBT

15BUZ85323